

Έγγραφο συνόδου

B9-0221/2023

18.4.2023

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ

εν συνέχεια δηλώσεων του Συμβουλίου και της Επιτροπής

σύμφωνα με το άρθρο 132 παράγραφος 2 του Κανονισμού

σχετικά με την καθολική αποποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας, υπό το φως των πρόσφατων εξελίξεων στην Ουγκάντα (2023/2643(RSP))

Maria Walsh, Rosa Estaràs Ferragut, Frances Fitzgerald, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Tomas Tobé
εξ ονόματος της Ομάδας PPE

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την καθολική αποποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας, υπό το φως των πρόσφατων εξελίξεων στην Ουγκάντα (2023/2643(RSP))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη τα προηγούμενα ψηφίσματά του για την Ουγκάντα,
- έχοντας υπόψη το άρθρο 2 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- έχοντας υπόψη τη δήλωση εμπειρογνομόνων του ΟΗΕ, της 29ης Μαρτίου 2023, με την οποία καταδικάζεται η σκανδαλώδης νομοθεσία κατά των ΛΟΑΤ στην Ουγκάντα,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμα σχετικά με την προστασία από τη βία και άλλες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά προσώπων βάσει του πραγματικού ή τεκμαιρόμενου γενετήσιου προσανατολισμού τους ή της ταυτότητας φύλου τους, που εγκρίθηκε από την Αφρικανική Επιτροπή για τα δικαιώματα του ανθρώπου και των λαών το 2014 (ψηφισμα 275),
- έχοντας υπόψη τη δήλωση στην οποία προέβη στις 22 Μαρτίου 2023 ο Ύπατος Αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Volker Türk, με την οποία καλεί τον Πρόεδρο της Ουγκάντας να μην υπογράψει δρακόντειο νομοσχέδιο κατά της ομοφυλοφιλίας,
- έχοντας υπόψη τη συμφωνία εταιρικής σχέσης μεταξύ της ομάδας των κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) και της ΕΕ (συμφωνία του Κοτονού) του 2000, και ιδίως το άρθρο 8 παράγραφος 4 σχετικά με την απαγόρευση των διακρίσεων,
- έχοντας υπόψη τα άρθρα 2 και 5 του Αφρικανικού Χάρτη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Λαών,
- έχοντας υπόψη το πρωτόκολλο του Αφρικανικού Χάρτη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Λαών σχετικά με τα δικαιώματα των γυναικών στην Αφρική (πρωτόκολλο του Μαπούτο), της 11ης Ιουλίου 2003,
- έχοντας υπόψη το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα του 1966 (ICCPR), στο οποίο η Ουγκάντα αποτελεί συμβαλλόμενο μέρος από το 1995,
- έχοντας υπόψη τις διεθνείς υποχρεώσεις σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, μεταξύ άλλων εκείνες που περιλαμβάνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμα 70/1 του ΟΗΕ με τίτλο «Να αλλάξουμε τον κόσμο μας: η Ατζέντα του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη» (η Ατζέντα του 2030), που εγκρίθηκε στη σύνοδο κορυφής του ΟΗΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη στις 25 Σεπτεμβρίου 2015 στη Νέα

Υόρκη και κατοχύρωσε τους στόχους για τη βιώσιμη ανάπτυξη (ΣΒΑ),

- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/947 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας — Παγκόσμια Ευρώπη, για την τροποποίηση και κατάργηση της απόφασης αριθ. 466/2014/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1601 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 480/2009 του Συμβουλίου¹,
 - έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 12ης Νοεμβρίου 2020, με τίτλο «Ένωση ισότητας: Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ 2020-2025» (COM(2020)0698),
 - έχοντας υπόψη το σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία για την περίοδο 2020-2024,
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 132 παράγραφος 2 του Κανονισμού του,
- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και οι υποχρεώσεις που περιγράφονται στο διεθνές δίκαιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα προασπίζουν την εγγενή αξιοπρέπεια και τα ίσα και αναφαίρετα δικαιώματα όλων των ανθρώπων ανεξάρτητα από τον γενετήσιο προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους, καθώς και τον σεβασμό και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους·
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι, παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί μέχρι στιγμής, πολλές χώρες εξακολουθούν να διαθέτουν νόμους που ποινικοποιούν την ομοφυλοφιλία, οι οποίοι συχνά χρησιμοποιούνται για τη νομιμοποίηση των διακρίσεων και της βίας κατά των ΛΟΑΤ· λαμβάνοντας υπόψη ότι από το 2022 ισχύουν δρακόντειοι νόμοι που ποινικοποιούν την ομοφυλοφιλία σε 64 χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο, οι περισσότερες από τις οποίες βρίσκονται στην Αφρική, την Ασία και τη Μέση Ανατολή· λαμβάνοντας υπόψη ότι 32 αφρικανικές χώρες επί συνόλου 54 ποινικοποιούν τις σχέσεις μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου και ότι στη Μαυριτανία, το Σουδάν, τη βόρεια Νιγηρία και τη Σομαλία η ομοφυλοφιλία τιμωρείται με θάνατο·
- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, στις 21 Μαρτίου 2023, το Κοινοβούλιο της Ουγκάντας ενέκρινε ένα σκληρό νομοσχέδιο κατά της ομοφυλοφιλίας, το οποίο βάζει στο στόχαστρο και θέτει σε κίνδυνο τα δικαιώματα των ΛΟΑΤ και εκείνων που υποστηρίζουν και υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματά τους· λαμβάνοντας υπόψη ότι το νομοσχέδιο προτείνει την επιβολή θανατικής ποινής για το «αδίκημα της διακεκριμένης ομοφυλοφιλίας», ισόβιας κάθειρξης για το «αδίκημα της ομοφυλοφιλίας», φυλάκισης έως 14 ετών για «απόπειρα ομοφυλοφιλίας» και φυλάκισης έως 20 ετών για «προαγωγή της ομοφυλοφιλίας»·
- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το νομοσχέδιο της Ουγκάντας έχει επικριθεί ως ένας από τους αυστηρότερους νόμους κατά των ΛΟΑΤ στον κόσμο· λαμβάνοντας υπόψη ότι η επιβολή της θανατικής ποινής για την ομοφυλοφιλία, συμπεριλαμβανομένης της

¹ ΕΕ L 209 της 14.6.2021, σ. 1.

λεγόμενης «ομοφυλοφιλίας κατά συρροή», συνιστά κατάφωρη παραβίαση των θεμελιωδών και διεθνώς προστατευόμενων ανθρωπίνων δικαιωμάτων·

- E. λαμβάνοντας υπόψη ότι η εν λόγω νομοθεσία της Ουγκάντας έχει προταθεί μετά από χρόνια κρατικά υποκινούμενων και διαιωνιζόμενων διακρίσεων και βίας με βάση τον γενετήσιο προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου· λαμβάνοντας υπόψη ότι τα τελευταία 15 χρόνια, εμπειρογνώμονες έχουν επανειλημμένα εκφράσει σοβαρές ανησυχίες σχετικά με την κλιμάκωση των κινδύνων για τα ανθρώπινα δικαιώματα των ΛΟΑΤ στην Ουγκάντα·
- ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, μόνο τον Φεβρουάριο του 2023, πάνω από 110 ΛΟΑΤ στην Ουγκάντα ανέφεραν περιστατικά, συμπεριλαμβανομένων συλλήψεων, σεξουαλικής βίας, εξώσεων και δημόσιου ξεγυμνώματος·
- Z. λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτό το νέο νομοσχέδιο προσκρούει στις ίδιες τις συνταγματικές διατάξεις της Ουγκάντας, οι οποίες κατοχυρώνουν την ισότητα και την απαγόρευση των διακρίσεων για όλους· λαμβάνοντας υπόψη ότι αντιβαίνει επίσης στις διεθνείς νομικές υποχρεώσεις της χώρας όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις πολιτικές δεσμεύσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη, ιδίως όσον αφορά τους ΣΒΑ 3, 5 και 10, και θέτει ενεργά τα δικαιώματα, την υγεία και την ασφάλεια των ανθρώπων σε σοβαρό κίνδυνο· λαμβάνοντας υπόψη ότι το νομοσχέδιο αυτό έχει τη δυνατότητα να προωθήσει τη βία και τις διακρίσεις κατά των ΛΟΑΤ·
- H. λαμβάνοντας υπόψη ότι το ICCPR αναγνωρίζει το δικαίωμα στη ζωή ως θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα και δηλώνει ρητά ότι η θανατική ποινή δεν θα πρέπει να επιβάλλεται για μη βίαια αδικήματα· λαμβάνοντας υπόψη ότι το ICCPR απαγορεύει τις διακρίσεις λόγω γενετήσιου προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου και ότι η επιβολή της θανατικής ποινής για σχέσεις μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου παραβιάζει την αρχή αυτή·
- Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η διεθνής συνεργασία της ΕΕ θα πρέπει να στηρίζει τις προσπάθειες του Οργανισμού Κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (πρώην ΑΚΕ) για την ανάπτυξη υποστηρικτικών νομικών πλαισίων και πλαισίων πολιτικής και για την εξάλειψη τιμωρητικών νόμων, πολιτικών, πρακτικών, στιγματισμού και διακρίσεων που υπονομεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα·
- I. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ΕΕ έχει δεσμευτεί να προωθεί και να προστατεύει τα δικαιώματα των ΛΟΑΤ, μεταξύ άλλων με μέτρα για την αποποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας, όπως ορίζεται στον κανονισμό ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη· λαμβάνοντας υπόψη ότι η ΕΕ έχει δεσμευτεί, επιπλέον, να προστατεύει τα άτομα ΛΟΑΤ και να τους επιτρέπει να διεκδικούν τα δικαιώματά τους σε ολόκληρο τον κόσμο, όπως ορίζεται στη στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤ για την περίοδο 2020-2025 και στο σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία 2020-2024·
- 1. καταδικάζει την ποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας· εκφράζει τη βαθιά ανησυχία του για την έγκριση της νέας νομοθεσίας από το Κοινοβούλιο της Ουγκάντας, που θα έχει σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στα άτομα ΛΟΑΤ και στην κοινωνία στο σύνολό της και θα διαβρώσει σημαντικά οφέλη που έχουν επιτευχθεί με την πάροδο των ετών·

2. τονίζει ότι οι διακρίσεις εις βάρος των ΛΟΑΤ υπονομεύουν τις πιο βασικές αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως αυτές κατοχυρώνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου· επαναλαμβάνει ότι ο γενετήσιος προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου είναι θέματα που υπάγονται στο ατομικό δικαίωμα κάθε ανθρώπου στην ιδιωτικότητα, όπως αυτό κατοχυρώνεται από το διεθνές δίκαιο και τα εθνικά συντάγματα·
3. εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι σε πάρα πολλές χώρες παγκοσμίως, τα άτομα ΛΟΑΤ εξακολουθούν να πέφτουν θύματα βίας, συμπεριλαμβανομένων σεξουαλικής βίας, βασανιστηρίων, αυθαίρετης κράτησης, παρενόχλησης, διακρίσεων και, στις σοβαρότερες περιπτώσεις, δολοφονιών· επισημαίνει ότι οι πράξεις αυτές εξακολουθούν να διαπράττονται με ατιμωρησία και ότι οι αρμόδιες αρχές δεν λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα·
4. ζητεί την κατάργηση δρακόντειων νόμων που ποινικοποιούν την ομοφυλοφιλία, επιτρέπουν διακρίσεις λόγω γενετήσιου προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου και ενθαρρύνουν τη βία· τάσσεται υπέρ της καθολικής αποποινικοποίησης της ομοφυλοφιλίας·
5. καλεί, με τον πλέον εμφατικό τρόπο, την Επιτροπή να εντείνει τις δράσεις για την πρόληψη, την καταγγελία και την καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων και παρενόχλησης κατά των ΛΟΑΤ, καθώς και να καταδικάσει ενεργά και να δράσει για την κατάργηση νόμων, πολιτικών και πρακτικών που εισάγουν διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένης της ποινικοποίησης των συναινετικών σχέσεων μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου·
6. αναγνωρίζει την ουσιαστική πρόοδο που έχει σημειώσει η Ουγκάντα τα τελευταία χρόνια όσον αφορά τη μείωση των επιπτώσεων του HIV· υπενθυμίζει ότι ο επιπολασμός του ιού HIV σε άνδρες που είχαν σεξουαλικές επαφές με άνδρες το 2021 ήταν 12,7 %·
7. σημειώνει με ανησυχία ότι ο επιπολασμός αυτός είναι σημαντικά υψηλότερος απ' ό, τι για τους ετεροφυλόφιλους άνδρες και πάνω από τον εθνικό μέσο όρο, και ότι οι ευάλωτες ομάδες όπως οι άνδρες που έχουν σεξουαλικές σχέσεις με άνδρες εξακολουθούν να έχουν λιγότερες πιθανότητες σε σύγκριση με τον γενικό πληθυσμό να λάβουν τις υπηρεσίες θεραπείας, πρόληψης και περίθαλψης κατά του HIV που χρειάζονται· εκφράζει, επομένως, την έντονη ανησυχία του για το γεγονός ότι το νομοσχέδιο θα ποινικοποιήσει τα άτομα με HIV·
8. πιστεύει ότι οι άδικοι νόμοι όπως αυτοί χρησιμεύουν μόνο για τον περαιτέρω στιγματισμό των προσπαθειών διάγνωσης, ιχνηλάτησης και πρόληψης του HIV, αντιβαίνουν στον στόχο της εξάλειψης του HIV και καθιστούν ενδεχομένως παράνομα τα προγράμματα για τον HIV που σώζουν ζωές, δεδομένου ότι θα μπορούσαν να συνιστούν «προαγωγή της ομοφυλοφιλίας»·
9. καλεί την ΕΕ να χρησιμοποιήσει όλα τα υφιστάμενα μέσα εξωτερικής πολιτικής που διαθέτει, με στόχο τη στήριξη και την προστασία των ΛΟΑΤ σε ολόκληρο τον κόσμο, μεταξύ άλλων στις προσπάθειές της να επιτύχει την καθολική αποποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας· υπογραμμίζει ότι η ΕΕ θα πρέπει να χρησιμοποιήσει την αναπτυξιακή της πολιτική για την επίτευξη αυτών των στόχων, για παράδειγμα θέτοντας ως

προϋπόθεση για την αναπτυξιακή βοήθεια την τήρηση των θεμελιωδών ελευθεριών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από μια χώρα εταίρο και αναστέλλοντας τη βοήθεια σε περίπτωση υποβάθμισης της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή του κράτους δικαίου σε τρίτες χώρες, όπως ορίζεται στον κανονισμό ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη·

10. απορρίπτει κατηγορηματικά τη χρήση της θανατικής ποινής υπό οποιεσδήποτε συνθήκες, συμπεριλαμβανομένης οποιασδήποτε νομοθεσίας θα επέβαλε θανατική ποινή για την ομοφυλοφιλία· καλεί την ΕΕ και τα κράτη μέλη της να δεσμεύσουν περαιτέρω την κυβέρνηση της Ουγκάντας προκειμένου να επανεξετάσει τη θέση της σχετικά με τη θανατική ποινή· σημειώνει, επίσης, ότι η επιβολή της θανατικής ποινής βάσει της εν λόγω νομοθεσίας συνιστά αυτή καθαυτή αυθαίρετη δολοφονία και παραβίαση του άρθρου 6 του ICCPR·
11. τονίζει ότι η νέα νομοθεσία στην Ουγκάντα αντιβαίνει στις διεθνείς νομικές υποχρεώσεις της χώρας όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα και δεν συνάδει με τις πολιτικές δεσμεύσεις της Ουγκάντας για τη βιώσιμη ανάπτυξη·
12. τονίζει ότι η νέα νομοθεσία θα επιδεινώσει και θα νομιμοποιήσει τον συνεχιζόμενο στιγματισμό, τη βία, την παρενόχληση και τις διακρίσεις κατά των ΛΟΑΤ και θα έχει αντίκτυπο σε όλους τους τομείς της ζωής τους· σημειώνει, επιπλέον, ότι η νέα προτεινόμενη νομοθεσία θα θέσει σε κίνδυνο τη σωματική και ψυχική ακεραιότητα και υγεία των λεσβιών, ομοφυλόφιλων, αμφιφυλόφιλων και τρανς ατόμων στην Ουγκάντα, ως αποτέλεσμα των συνεχιζόμενων πράξεων βίας και εκφοβισμού·
13. καλεί, με τον πλέον εμφατικό τρόπο, τον Πρόεδρο της Ουγκάντας να απέχει από την έκδοση νόμων που εισάγουν διακρίσεις και ποινικοποιούν περαιτέρω τα άτομα που προσδιορίζονται ως ΛΟΑΤΚΙ και όσους υποστηρίζουν και υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματά τους·
14. εκφράζει τη βαθιά ανησυχία του για το γεγονός ότι η νομοθεσία της Ουγκάντας εξακολουθεί να εισάγει σε μεγάλο βαθμό διακρίσεις εις βάρος των ΛΟΑΤ και καλεί τις αρχές της Ουγκάντας να επανεξετάσουν κάθε νόμο που ποινικοποιεί την ομοφυλοφιλία και τους ακτιβιστές ΛΟΑΤ, ιδίως σύμφωνα με τα άρθρα 145 και 146 του Ποινικού Κώδικα της Ουγκάντας·
15. υπενθυμίζει στην κυβέρνηση της Ουγκάντας τις υποχρεώσεις της βάσει του διεθνούς δικαίου και βάσει της Συμφωνίας του Κοτονού, που ζητεί το σεβασμό των οικουμενικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών·
16. καλεί την αντιπροσωπεία της ΕΕ στην Ουγκάντα να συνεχίσει να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την κατάσταση των ΛΟΑΤ και να στηρίζει ενεργά τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τους ΛΟΑΤ που δραστηριοποιούνται επιτόπου· τονίζει ότι έχουν σημασία η ευαισθητοποίηση και η προώθηση της κατανόησης της κατάστασης των ΛΟΑΤ και των οικογενειών τους·
17. καλεί την ΕΕ να αξιοποιήσει πλήρως και αποτελεσματικά τον πολιτικό διάλογο που προβλέπεται στο άρθρο 8 της Συμφωνίας του Κοτονού στο πλαίσιο του διαλόγου της με τις αρχές της Ουγκάντας, προκειμένου να συμβάλει στην προώθηση των ανθρωπίνων

δικαιωμάτων στην Ουγκάντα, στην αποποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας και στη μείωση της βίας και των διακρίσεων κατά των ΛΟΑΤ·

18. επιμένει ότι η ΕΕ θα πρέπει να είναι έτοιμη να αναλάβει συγκεκριμένες δράσεις εάν ο Πρόεδρος της Ουγκάντας υπογράψει το νέο νομοσχέδιο και να θέσει, για παράδειγμα, ως προϋπόθεση για την περαιτέρω αναπτυξιακή βοήθεια την τήρηση των θεμελιωδών ελευθεριών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την Ουγκάντα, σύμφωνα με τη δέσμευση της ΕΕ για την προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤ, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την αποποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας·
19. χαιρετίζει το στρατηγικό σχέδιο για την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των λαών για την περίοδο 2021-2030, το οποίο εγκρίθηκε πρόσφατα από την Αφρικανική Ένωση·
20. αναθέτει στην Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο, στην Επιτροπή, στον Αντιπρόεδρο της Επιτροπής/Υπατο Εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας, στον Πρόεδρο, την κυβέρνηση και το Κοινοβούλιο της Ουγκάντας, και στην Αφρικανική Ένωση και τα θεσμικά της όργανα.